



Co-funded by
the European Union



Global Initiative
Against Impunity
Making Justice Work

17 MAYIS
DERNEĞİ

2025

Ankara–İstanbul–İzmir

Onur Yürüyüşleri İnsan Hakları İhlalleri Raporu



www.17mayis.org



www.17mayis.org

2025 Ankara-İstanbul-İzmir Onur Yürüyüşleri İnsan Hakları İhlalleri Raporu

Hazırlayan ve yayınlayan
17 Mayıs Derneği

Ankara © Eylül 2025

Bu rapor, 17 Mayıs Derneği'nin **"Holistic Psycho-Social and Legal Support to LGBTI+ Human Rights Defenders in Türkiye"** başlıklı AB destekli projesi kapsamında hazırlanmıştır.

*Bu yayından kaynak göstermek şartıyla faydalanılabilir.
Ancak yayın, 17 Mayıs Derneği'nin izni olmadan,
tamamen ya da kısmen, fotokopi, film vb. elektronik ve
mekanik yöntemlerle çoğaltılamaz.*



**Co-funded by
the European Union**



**Global Initiative
Against Impunity**
Making Justice Work

içindekiler

Yönetici Özeti	1
1. Giriş	1
2. Yöntem.....	2
3. Siyasi ve Hukuki Zemin: Onur Ayı'nı Çevreleyen Baskı Ortamı	3
4. Şehir Bazında Gözlem ve Bulgular.....	5
4.1. Ankara Onur Yürüyüşü (22 Haziran 2025)	6
4.1.1. Arkaplan	6
4.1.2. Yürüyüş	6
4.2. İzmir Onur Yürüyüşü (28 Haziran 2025)	8
4.2.1. Arkaplan	8
4.2.2. Yürüyüş öncesi süreç ve Yasaklama	8
4.2.3. Yürüyüş ve Müdahale.....	10
4.3. İstanbul Onur Yürüyüşü (29 Haziran 2025)	11
4.3.1. Arkaplan	11
4.3.2. Yasaklama Kararları.....	12
4.3.3. Yürüyüş ve Müdahale.....	15
4.3.4. Hastane ve Muayene süreçleri	17
4.3.5. Emniyet ve Sorgu süreçleri.....	17
4.3.6. Adliye ve Sevk süreçleri	18
4.3.7. Sonraki Gelişmeler.....	20
5. Karşılaştırmalı Analiz ve Hak İhlalleri.....	20
6. Sonuç	24
7. Öneriler.....	26

Yönetici Özeti

Bu rapor, 2025 yılında Ankara, İzmir ve İstanbul'da gerçekleşen onur yürüyüşlerinin saha gözlemi üzerinden LGBTİ+'ların toplantı ve gösteri yürüyüşü hakkının kamu otoriteleri tarafından sistematik şekilde hedef alınarak ihlal edildiğini belgelemektedir. Ankara ve İzmir'deki onur yürüyüşleri bu yürüyüşleri organize eden onur haftaları komitelerinin aldığı stratejik önlemler ve sahada etkin şekilde görev alan avukatlar sayesinde gözaltısız şekilde sonuçlanmışken İstanbul'daki onur yürüyüşü çok daha ağır bir müdahaleye maruz kalmış ve yürüyüşe katılmayanları dahi içeren kitlesel gözaltılar yaşanmış, gözaltı sürecinin farklı aşamalarında yaşanan kötü muamele örnekleri kaydedilmiştir. Aile yılı adı altında LGBTİ+ karşıtı politikaların daha da yoğunlaştığı 2025 yılında devlet baskısı önemli bir dönüm noktasını aşmış ve Türkiye'nin onur yürüyüşleri tarihinde ilk kez barışçıl bir eyleme katılım gerekçesiyle üç kişi tutuklanmıştır. Bu durum, kamu otoritelerinin kötü muamele yasağını ihlal eden polis müdahaleleri ve yargısal taciz uygulamalarıyla LGBTİ+'ların toplantı ve gösteri yürüyüşü hakkının ihlalinde vahim bir tırmanışı temsil etmektedir.

1. Giriş

Türkiye'de Onur Yürüyüşleri, LGBTİ+ (Lezbiyen, Gey, Biseksüel, Trans, İnterseks, Artı) topluluğunun kamusal alanda görünürlük mücadelesinin ve varoluşlarını kutlamalarının en önemli sembollerinden biridir. Ancak 2015 yılından bu yana, bu temel hak, sistematik bir baskı ve yasaklama politikasıyla karşı karşıya bırakılmakta, orantısız güç kullanımı, keyfi gözaltılar ve idari engellemeler barışçıl toplanma özgürlüğünü

ortadan kaldırmayı amaçlamaktadır. Bu nedenle Onur Yürüyüşleri, yalnızca bir kutlama ve görünürlük eylemi olmanın ötesinde, ülkedeki temel hak ve özgürlüklerin, özellikle de barışçıl toplanma ve ifade özgürlüğünün durumunu ölçen kritik bir barometre işlevi görmektedir. Bu raporun amacı, 2025 Onur Ayı boyunca Ankara, İzmir, İstanbul metropollerinde düzenlenen Onur Yürüyüşleri sırasında yaşanan insan hakları ihlallerini, sahadan elde edilen doğrudan gözlemlere ve resmi eylem ve kararların analizine dayanarak belgelemek ve analiz etmektir. Rapor, ilk olarak Onur Ayı'nı çevreleyen siyasi ve hukuki zemini incelemekte, ardından her bir şehirdeki bulguları ayrıntılı olarak sunmaktadır. Son olarak, bu üç vaka üzerinden hak ihlallerinin karşılaştırmalı bir analizini yaparak somut önerilerle son bulmaktadır. Bu raporun bulguları, insan hakları izlemesine yönelik standartlaştırılmış bir metodolojik yaklaşıma dayanmaktadır.

2. Yöntem

Bu raporun yöntemi barışçıl toplanmaların izlenmesine ilişkin yerleşik uluslararası standartlara dayanmaktadır. Raporun hazırlanmasında kullanılan yöntemler aşağıda özetlenmiştir.

- **Saha Gözlemi:** Eğitimli üç gözlemci üç şehirdeki yürüyüşlerde de bizzat bulunarak olayları gerçek zamanlı olarak belgelemiştir. Gözlemciler, polis davranışları, katılımcı eylemleri, gözaltı süreçleri ve genel atmosferi Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatı'nın (AGİT) **“Barışçıl Toplanmaların İzlenmesine İlişkin Kılavuz”** standardını esas alarak kaydetmiştir.

- **Belge Analizi:** Sahadan elde edilen veriler, Valilikler ve Kaymakamlıklar tarafından verilen yasaklama kararları, ifade tutanakları ve yargılama sürecinde verilen kararlar karşılaştırmalı olarak incelenmiştir.
- **Kapsam:** Bu raporun kapsamı, 22 Haziran 2025'te Ankara'da, 28 Haziran 2025'te İzmir'de, 29 Haziran 2025'te İstanbul'da gerçekleştirilen Onur Yürüyüşleri ile sınırlandırılmıştır. İstanbul Trans Onur Yürüyüşü, kampüslerdeki Onur Yürüyüşleri, diğer eylemler gözleme dahil edilmemiştir.
- **Uluslararası Standartlar:** Tespit edilen hak ihlallerinin analizi, Türkiye'nin taraf olduğu Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi (AİHS) ve Birleşmiş Milletler Medeni ve Siyasal Haklar Sözleşmesi (MSHUS) gibi temel uluslararası insan hakları belgeleri çerçevesinde yapılmıştır.
- **Göstergeler:** Her şehir için şu göstergeler izlenmiştir:
 - Yürüyüş tarihi ve yeri
 - Katılımcı sayısı
 - Kolluk kuvveti varlığı ve türü
 - Müdahale biçimi
 - Gözaltı ve adli süreç bilgileri
 - Avukat, baro ve gözlemci varlığı

3. Siyasi ve Hukuki Zemin:

Onur Ayı'nı Çevreleyen Baskı Ortamı

2025 Onur Ayı'ndaki olaylar LGBTİ+ topluluğunu hedef alan ve giderek artan nefret söylemleri ve kısıtlayıcı politikalar bağlamında yaşanmıştır. Yürüyüşleri önceleyen aylarda

devlet, LGBTİ+'ların temel haklarını hedef alan ve kamusal alandaki varlıklarını kriminalize eden çok cepheli bir baskı stratejisi uygulamıştır.

- **İdeolojik Cephe: Hükümet Yetkililerinden Nefret Söylemi:** Üst düzey hükümet yetkilileri tarafından LGBTİ+ varoluşunu tanımlamak için “cinsiyetsizleştirme” ve “sapkınlık” gibi terimler sistematik olarak kullanılmıştır.¹ Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, “küresel zorbalığa dönüşen cinsiyetsizleştirme politikalarıyla” mücadele edileceğini belirtirken,² Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanı Mahinur Gökaş da benzer bir söylemle LGBTİ+'ları hedef almıştır.³ Bu söylem, devletin LGBTİ+ karşıtı politikalarına meşruiyet kazandırmak ve şiddete zemin hazırlamak için kullanılmıştır.
- **İdari Cephe: Bürokratik Baskı ve Kamusal Yaşamdan Dışlama:** Onur Ayı öncesinde LGBTİ+ topluluğuna yönelik idari baskılar yoğunlaşmıştır. Yükseköğretim Kurumu'nun (YÖK) tıp fakültelerinden cinsiyet uyum süreci kapsamında gerçekleştirilen ameliyatlara ilişkin bilgi talep etmesi bir “fişleme” hamlesi olarak yorumlanmıştır.⁴ Sağlık Bakanlığı'nın hormon erişimine 21 yaş sınırı getirmesi, transların sağlık hakkına doğrudan bir müdahale olmuştur.⁵ Üniversitelerde ise Hacettepe Kuir

¹ <https://www.unikuir.org/haberler/cumhurbaskani-erdogan-lgbt-sapkinligi-fasizme-donustu-23-05-2025> (Erişim: 1 Eylül 2025)

² <https://kaosgl.org/haber/erdogan-lgbti-lari-bir-kez-daha-hedef-aldi-kuresel-bir-zorbaliga-donusen-cinsiyetsizlestirme> (Erişim: 1 Eylül 2025)

³ <https://kaosgl.org/haber/aile-bakani-goktas-trt-haber-e-konustu-yine-lgbti-lari-hedef-aldi> (Erişim: 1 Eylül 2025)

⁴ <https://ekmekvegul.net/gundem/fisleme-mi-yapiliyor-yok-cinsiyet-degistirmek-isteyenlerin-sayisini-istedi> (Erişim: 1 Eylül 2025)

⁵ <https://bianet.org/haber/bakanlik-translarin-hormona-erisimine-21-yas->

Araştırmalar Topluluğu gibi öğrenci kulüpleri kapatma kararlarıyla karşı karşıya kalmıştır.⁶

- **Enformasyon Cephesi: Medya Sansürü ve İzolasyon:**

LGBTİ+ seslerinin kamusal alanda bastırılması, medya ve internet üzerindeki sansür uygulamalarıyla desteklenmiştir. Kaos GL'nin internet sitesine ve sosyal medya hesaplarına getirilen erişim engelleri,⁷ topluluğun haber alma, ifade özgürlüğü ve örgütlenme imkanlarını ciddi şekilde kısıtlayarak kamusal anlatıyı kontrol etme ve topluluğu izole etme amacı gütmüştür.

Önceden oluşturulan bu düşmanlık ve kriminalizasyon iklimi, üç büyükşehirdeki Onur Yürüyüşleri'ne yönelik sergilenen saldırgan resmi müdahalenin zeminini hazırlamıştır.

4. Şehir Bazında Gözlem ve Bulgular

Bu bölüm, 2025 Onur Yürüyüşleri'nin Ankara, İstanbul ve İzmir'deki seyrine ilişkin kanıta dayalı ve ayrıntılı bir döküm sunmaktadır. Bu üç farklı vakanın karşılaştırılması, hem devletin baskı stratejilerindeki farklılıkları hem de aktivistlerin geliştirdiği direniş biçimlerini ortaya koymaktadır.

siniri-getirdi-308905 (Erişim: 1 Eylül 2025)

⁶ <https://www.unikuir.org/haberler/hacettepe-universitesi-lgbti-ogrenci-toplulugunu-kapatti-21-09-2023> (Erişim: 1 Eylül 2025)

⁷ <https://medyascope.tv/2025/06/27/kaosgl-org-sitesi-de-erisime-engellendi/> (Erişim: 1 Eylül 2025)

4.1. Ankara Onur Yürüyüşü (22 Haziran 2025)

4.1.1. Arkaplan

Ankara'nın kitlesel LGBTİ+ yürüyüşleri tarihi 2001 yılındaki 1 Mayıs eylemlerine KAOS GL'nin katılımıyla başlamış⁸ ve 2003'ten itibaren gerçekleşen 17 Mayıs (Uluslararası Homofobi, Bifobi ve Transfobi Karşıtı Gün) yürüyüşleri ile devam etmiştir. ODTÜ kampüsü içerisinde gerçekleşen ODTÜ Onur Yürüyüşü de on yılı aşkın süredir devam etmektedir. OHAL sonrası 2017 yılında ilan edilen LGBTİ+ temalı etkinliklere yönelik genel ve süresiz yasaklar davalar sonucu kaldırılmış⁹ ancak LGBTİ+ temalı yürüyüşler kesintiye uğramıştır. 2021 yılından bu yana ise Ankara Onur Yürüyüşü gerçekleşmektedir; müdahaleler ve davalar sonucu yürüyüşün konumu Ankara Onur Haftası komitesi tarafından kamusal olarak ilan edilmemeye başlanmıştır.

4.1.2. Yürüyüş

2025 Ankara Onur Yürüyüşü 22 Haziran 2025 tarihinde gerçekleşmiştir. Ankara Pride komitesi tarafından yürüyüşün konumu kamusal olarak duyurulmamış, bunun yerine kapalı bir duyuru grubu üzerinden bilgilendirme yapılacağı ifade edilmiştir. Gözlemci tarafından saat 16:22'de Kuğulu Park'ta üç adet çevik kuvvet aracı olduğu gözlemlenmiştir. Bunun sebebinin ilk Ankara Onur Yürüyüşü'nün Kuğulu Park'ta gerçekleşmiş olması olabileceği değerlendirilmiştir. Saat 16:29'da Atakule'de çevik kuvvet birimleri ve araçları olduğu gözlemlenmiştir. Saat 16:35'de biri sivil kıyafetli iki çevik

⁸ <https://kaosgl.org/haber/kaos-gl-nin-1-mayis-ta-alana-cikisinin-20-yili-dovizlerin-hazirlanmasindan-yuruyuse-mutluluk-cok-guzeldi> (Erişim: 1 Eylül 2025)

⁹ <https://bianet.org/haber/mahkeme-ankara-lgbti-etkinlik-yasagini-kaldirdi-207657> (Erişim: 1 Eylül 2025)

kuvvet polisinin Atakule'ye girdiği gözlemlenmiştir. Saat 16:57'de yürüyüşün başlangıç konumu olduğu öğrenilen Reşit Galip caddesinde yaklaşık 15-20 yürüyüş katılımcısının olduğu görülmüştür. Saat 17:12'de yürüyüş katılımcılarının olduğu alana çekim yaparak gelen polisler görülmüştür. Ankara Onur Yürüyüşü saat 17:13'te başlamıştır. Reşit Galip caddesi boyunca ellerinde gökkuşağı bayrağı ve trans bayrağı olan 100'e yakın katılımcı sloganlar atarak saat 17:18'e kadar yürümüştür. Yürüyüş sırasında basın açıklaması okunmuştur. Yürüyüş alanında eylemcilere müdahale etmek için yeterli sayıda çevik kuvvet polisi olmadığı gözlemlenmiştir. Yürüyüş katılanlar trafiği engellememiştir; yürüyüş boyunca caddedeki araç ve kaldırımlardaki yaya geçişi kesintisiz devam etmiştir. Yaklaşık dört dakika süren yürüyüşün ardından komiteden kişiler katılımcılara bayraklarını bırakarak dağılma çağrısı yapmıştır, bunun üzerine yürüyüş katılımcıları ellerindeki bayrakları bırakarak dağılmaya başlamıştır. Eylem 17:18 itibarıyla sona ermiş, grup dağılmıştır. Yürüyüş boyunca kolluk kuvvetleri tarafından herhangi bir dağılın uyarısı yapılmamıştır. Saat 17:18'de katılımcıların görüntülerini çeken sivil giyimli polis oldukları değerlendirilen kişiler görülmüştür. Saat 17:19'da sivil polis olduğu değerlendirilen bir kişinin amiri olduğu değerlendirilen bir kişiye telefonda "7019 abi, doğrudur, şu an grubu uyardılar abi kendi aralarında, Filistin caddesine ve ara sokaklara dağılıyorlar abi şu an" dediği duyulmuştur. Saat 17:21'de dağılma noktasına çevik kuvvet polisleri ve amirlerinin geldiği görülmüştür. Bu sırada bir polis memurunun "Kuğulu'ya takviye yapalım" dediği duyulmuştur. Saat 17:22'de bir polis memurunun "yaptılar bitti bence" dediği duyulmuştur. Saat 17:24'te Nenehatun Caddesi'nde çevik kuvvet polislerinin yürüdüğü gözlemlenmiştir. 2025 Ankara Onur Yürüyüşü polis müdahalesi ve gözaltı olmadan sonuçlanmıştır.

4.2. İzmir Onur Yürüyüşü (28 Haziran 2025)

4.2.1. Arkaplan

İzmir’de Onur Yürüyüşleri 13 senedir gerçekleşmektedir. Uzun süre kolluk müdahalesi olmadan gerçekleşen yürüyüşler ülkedeki siyasal iklimin değişimi sonucu yasaklanmaya ve müdahale konusu olmaya başlamıştır. Yasaklama kararlarına karşı davalar açılrsa ve iptal kararları alınsa bile bu kararlar ileriye dönük olarak etki doğurmamaktadır. Sonuç olarak İzmir Onur Haftası komitesi yürüyüş başlangıç konumunu kamusal olarak ilan etmemektedir.

4.2.2. Yürüyüş öncesi süreç ve Yasaklama

Her ne kadar 13. İzmir Onur Yürüyüşü, “Çark” başlığı altında 28 Haziran 2025 Cumartesi günü olarak duyurulduysa da 23 Haziran 2025 Pazartesi gününden itibaren İzmir emniyeti tarafından Kıbrıs Şehitleri Caddesi’ne girişi olan sokakların birçoğunun barikatlarla kapatıldığı gözlemlendi. 26 Haziran 2025 Perşembe günü saat 18:00 sularında İzmir Barosu “Onur Haftası dolayısıyla İzmir’de yapılacak yürüyüş ve eylemler sırasında yaşanabilecek tüm gözaltı ve hak ihlalleri için Baromuza ulaşabilirsiniz” notu ile hukuki destek hattının telefon numarasını paylaştı¹⁰. İzmir Barosunun hukuki destek hattını paylaşmasının ardından kısa bir süre sonra aynı gün saat 19.45-20.00 sularında İzmir Valiliği’nin yasak kararı resmi internet sitelerinde yayımlanmıştır.¹¹ Bu yasak kararına göre: “Basın yayın organları ve sosyal medya platformlarından kimi LGBTİ (Lezbiyen, Gay, Biseksüel, Trans ve intersex) dernekleri, benzeri oluşumlar ve gruplar tarafından, Haziran ayının sonlarında “Onur Haftası” adı altında

¹⁰ <https://www.instagram.com/p/DLXksQ0CwXg/> (Erişim tarihi 1 Eylül 2025)

¹¹ <http://www.izmir.gov.tr/duyuru-26062025> (Erişim tarihi 1 Eylül 2025)

etkinlikler gerçekleştirmek istendiği, genel ahlaka karşı bir takım tutum ve davranışlar içeren bu tür etkinliklerin toplumun tepkisine yol açabileceği, radikal görüşlere sahip kimi kişi ve gruplar tarafından, sosyal medya platformları ve bazı basın yayın organları üzerinden yapılmak istenen etkinliklere karşı tepki gösterildiği, tüm bunlar göz önüne alındığında; yapılmak istenen etkinliklerin her türlü provokasyona ve eyleme açık olduğu, toplumda farklı görüşteki grupların bir araya gelerek çıkarılması muhtemel olaylar ile kamu huzuru ve genel asayişin bozulabileceği, özellikle açık yer toplanmalarına katılacaklar da dahil olmak üzere halkın huzur ve güvenliğinin, kişi dokunulmazlığının, tasarrufa müteallik emniyetin, genel sağlığın ve genel ahlakın, başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunmasının zafiyete uğrayabileceği değerlendirilmektedir. Bu nedenle, kamu esenliğinin ve genel asayişin devamının sağlanması, suç işlenmesinin önlenmesi, genel sağlığın, genel ahlakın ve vatandaşlarımızın can ve mal güvenliklerinin korunması amacıyla, LGBTİ “İzmir 13. Onur Haftası” adı altında planlanan toplantı, yürüyüş, basın açıklaması, oturma eylemi, stant/çadır kurma, bildiri dağıtma, afiş/pankart asma, protesto eylemi, piknik, şenlik, festival vb. eylem/etkinliklerin, kamu düzeni ve milli güvenliğin sağlanması, suç işlenmesinin önlenmesi, kişi güvenliğinin sağlanması, kişilerin çalışma ve seyahat hürriyetlerinin korunması, olası şiddet ve terör olaylarının önüne geçilmesi amacıyla, 5442 sayılı İl İdaresi Kanunu’nun 11.maddesi ve 2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu’nun 17.maddesi gereğince 27.06.2025 günü saat 00:01’den – 29.06.2025 günü saat 23:59’a kadar 3 () gün süre ile açık yerlerde İzmir İli genelinde il sınırları dahilinde yasaklanmıştır.” Valilik yasağı karşısında yasak kararını takip eden ilk mesai günü olan 27 Haziran 2025 Cuma günü, mesai saatleri içerisinde, saat 13:00 ile 15:00

aralığında Genç LGBTİ+ Derneği ve İzmir Barosu, yürütmenin durdurulması talepli yasak kararının iptali davaları açmıştır. Ayrı mahkemelere tevzi edilen davalardan İzmir Barosu'nun açtığı dava kapsamında yürütmenin durdurulması talebine ilişkin aynı gün karar verilmeyeceği haricen davayı açan avukatlara bildirilmişken aynı şekilde Genç LGBTİ+ Derneği'nin açtığı dava için de davalının savunmasının alınmasının ardından yürütmenin durdurulması talebi hakkında karar verileceği davayı açan avukatlara iletilmiştir. Sonuç olarak açılan iki dava kapsamında da valiliğin yürüyüş yasağına dair yürütmenin durdurulması kararı alınamamıştır.

4.2.3. Yürüyüş ve Müdahale

Yürüyüş günü Kıbrıs Şehitleri Caddesi'ne çıkan sokak giriş ve çıkışlarının tamamen kapatılarak çok sayıda polis memurunun beklediği gözlemlenmiştir. Saat 15:45'te İzmir Barosu binasında alana dahil olmayı bekleyen avukatlar baro binasının önünde bir polis ekibinin binayı ve girişi gözlemlediğini iletmiştir. Saat 18:45'te Sol Parti yürüyüş gerçekleştirmiş ve dikkatleri üzerine çekmiştir; bu yürüyüşe bir müdahale gerçekleşmemiştir. Saat 19:20'de Kıbrıs Şehitleri Caddesi üzerinde karşılıklı iki binada yer alan Umut-Sen ve ESP ofislerinden bir gökkuşağı bir de trans bayrağı sallandırılmıştır. Saat 19:21'de, onur haftası komitesi gönüllülerinin Kıbrıs Şehitleri caddesinde bulunduğu görülmüştür. Saat 19:39'da, dikkat çekmemek amacıyla çevredeki mağazalarda bulunan eylemcilerin "Neredesin aşkım" sloganı ile birlikte buluşarak Kıbrıs Şehitleri caddesi boyunca yürüyüşe geçtikleri gözlemlendi. Saat 19:43'te, yaklaşık dört dakikalık bir yürüyüşün ardından göstericilerin önünün polis memurları tarafından kesildiği gözlemlenmiştir. Saat 19:44'te komitenin yürüyüşü sonlandırdığı, yürüyüşe katılan grubun polis memurları

tarafından yürüyüşün başladığı noktaya kadar itildiği, bu yönde de bir grup polis memurunun önlerini kestiği, böylece yürüyüşe katılan grubun gözlemci avukatlar ile birlikte abluka alındığı gözlemlenmiştir. Yetkili amir koridor açtırarak eylemcilerin üçerli gruplar halinde dağılması, dağılmalarının ardından yeniden toplanmaları durumunda gözaltına alınacakları ihtarında bulunmuştur. Saat 19.47 sularında açılan koridordan eylemcilerin üçerli gruplar halinde dağılmaya başladığı, alandan ayrılımlarının ardından güvende kalabilmeleri adına her gruba bir avukatın eşlik ettiği gözlemlenmiştir. Aynı sıralarda ablukanın diğer tarafına bir gözaltı aracının yanaştığı ve o yönde de bir koridor açıldığı ancak iki avukatın o koridorun önüne geçerek güvenlik endişesiyle eylemcileri diğer koridora yönlendirdikleri gözlemlenmiştir. Saat 19.50-55 sularında kitlenin koridor aracılığıyla alandan ayrılması tamamlanmış ve alanda bulunan İzmir Barosu yöneticileri ve bir milletvekili ile polis amirleri arasında açılan bayrakların kaldırılması yönünde tartışma başladığı gözlemlenmiştir. Gün sonunda hiçbir gözaltı yaşanmamıştır ve eylem sonlandırılmıştır.

4.3. İstanbul Onur Yürüyüşü (29 Haziran 2025)

4.3.1. Arkaplan

İstanbul'daki ilk Onur Yürüyüşü 1993 yılında Cinsel Özgürlük Etkinlikleri haftası kapsamında planlanmış ancak kamu otoritelerinin yasaklama ve gözaltı şeklindeki müdahaleleri sonucu gerçekleşememiştir. 2003 yılında başlayan İstanbul Onur Yürüyüşü ise 2015 yılına kadar müdahalesiz şekilde gerçekleşmiş ve katılım sayısı yüz binlere ulaşmıştır. Trans Onur Yürüyüşü ve Boğaziçi Üniversitesi kampüsü içerisinde gerçekleşen Boğaziçi Onur Yürüyüşü de on seneyi aşkın süredir gerçekleşmektedir. İstanbul Onur Yürüyüşü 2015

yılından bu yana yasaklamalarla ve kitlesel gözüaltılarla karşılaşmaktadır; 2022 yılında yürüyüşe katılan 373 kişinin gözüaltına alınması sonucu yürüyüşün konumu İstanbul Onur Haftası komitesi tarafından kamusal olarak ilan edilmemeye başlanmış ve yürüyüş şehrin farklı konumlarında gerçekleştirilmiştir.

4.3.2. Yasaklama Kararları

27 Haziran 2025 günü, yani yürüyüşten iki gün önce Kadıköy Kaymakamlığı iki günlük bir yasaklama kararı aldığını duyurmuştur.¹² Kararın içeriği şu şekildedir: “Sosyal medya hesapları üzerinden 2911 Sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu’na aykırı olarak; Haziran ayının sözde İstanbul LGBTİ+ Onur ayı olarak etkinlik düzenlenen bir ay olduğu ve illegal gruplar, çeşitli sivil toplum kuruluşları, siyasi partiler, vakıflar ve dernekler tarafından toplanma çağrıları ve eylemlerin düzenleneceği şeklinde bilgiler edinilmiştir. Sosyal medya üzerinde yer alan paylaşımlar göz önüne alındığında, İlçemiz sınırları içerisinde yapılması planlanan “Hormona Erişimin Engellenmesini Kabul Etmiyoruz. Transfobik Politikalara Karşı 29 Haziran’da İstanbul Onur Yürüyüşüne!” isimli etkinliğin yapılacağı, ‘Dolabı Yaktık, Aileyi Yıktık, Onur On Yıllara Sığmaz. Yasa(k)lara, Ailelere Sığmıyoruz, Varoluşlarımız İçin Onur Ayı’nda Sokaktayız! sloganları ile ilçemiz genelinde propaganda mahiyetli toplanmaların milli, vicdani ve insani değerlere dokunacak, toplumsal iç barışı tehdit edebileceğinden, yapılmak istenilen organizasyona katılacak olan grup ve şahıslara yönelik olarak toplumsal duyarlılıklar nedeniyle bazı kesimler tarafından tepki gösterilebileceği ve provokasyonlara sebep olabileceği, risk ve yakın tehlike arz

¹² <http://www.kadikoy.gov.tr/basin-aciklamasi270625> (Erişim tarihi 1 Eylül 2025)

edebileceğine dair kuvvetli delil ve bilgiler elde edilmiştir. 2911 Sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu’nun 17. ve 22. Maddeleri ile 5442 Sayılı İl İdaresi Kanunu’nun 32/ç maddesi gereğince, “LGBTİ+ Onur Ayı” adı altında 28 Haziran 2025 Cumartesi ve 29 Haziran 2025 Pazar günü söz konusu etkinliklere katılacak grupların aynı içerik altında ve farklı grupların benzer minvalde yapacakları Toplanma, Araç Kaldırma, Gösteri Yürüyüşü, Basın Açıklaması, Oturma Eylemi, İnsan Zinciri Oluşturma, Protesto Eylemi, Basın Açıklaması, Miting, El İlanı/Bildiri/Broşür Dağıtma, Afiş/Pankart Asma vb. eylem etkinliklerin ve söz konusu “Hormona Erişimin Engellenmesini Kabul Etmiyoruz. Transfobik Politikalara Karşı 29 Haziran’da İstanbul Onur Yürüyüşüne!” konulu yapılacağı duyurulan etkinliğin uygun görülmemekle 28.06.2025 günü saat 00:01 29.06.2025 günü saat 23:59’a kadar (2) gün süreyle Kaymakamlığımızca idaremiz dahilinde bulunan tüm açık alanlarda YASAKLANMIŞTIR.”

28 Haziran 2025 günü, yani yürüyüşten bir gün önce Beyoğlu Kaymakamlığı da 24 saat süreyle geçerli genel bir yasaklama kararı alındığını duyurmuştur.¹³ Kararın içeriği şu şekildedir: “Bazı sosyal medya hesapları üzerinden; 29.06.2025 günü içerisinde toplanma çağrıları yapıldığı anlaşılmıştır. Bahse konu yapılmak istenilen toplanmaların, kamu düzeni ve toplumsal barışı bozabilecek eylemlere sebebiyet verebileceği değerlendirilerek, 2911 Sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu’nun 17. Maddesi ve 5442 sayılı İl İdaresi Kanunu’nun 32/g maddesine istinaden; Kaymakamlığımızca idaremizde bulunan tüm açık alanlarda 29.06.2025 günü saat 00.01 itibari ile 24 saat süreyle toplantı ve gösteri yürüyüşü, basın açıklaması, bildiri dağıtma, oturma eylemi gibi tüm etkinlikler

¹³ <http://www.beyoglu.gov.tr/basin-aciklamasi---28062025> (Erişim tarihi 1 Eylül 2025)

YASAKLANMIŞTIR. Alınacak tedbirler kapsamında; Taksim Meydan Cumhuriyet Anıtı'nın bariyerle kapatılması, Taksim Meydan, Gezi Parkı, Sıraselviler Caddesi'nin ve İstiklal Caddesi'nin Tünel Meydanı'na kadar bariyerleme sureti ile bağlı sokaklar da dahil araç ve yaya trafiğine kapatılması, gerekirse kontrollü geçiş yapılmasına, Aynı gün içerisinde ilçemiz genelinde meydana gelmesi muhtemel toplumsal olaylar dikkate alınarak, ihtiyaç görülmesi halinde ilçe sınırları içerisinde farklı noktalarda yaya ve araç trafiğinin kapatılması karar verilmiştir.”

İstanbul Valiliği açısından ise duyurulan bir yasaklama kararı olmamış ancak İstanbul Valisi 28 Haziran tarihinde sosyal medya platformu X üzerinden şöyle bir paylaşım yapmıştır: “Sosyal medyada bazı marjinal grupların toplanma ve yürüyüş çağrıları yaptığı görülmektedir. Toplumun huzurunu, aile yapısını ve ahlaki değerlerini hedef alan bu çağrılara izin verilmemiştir. Kamu düzenini tehdit eden hiçbir toplanma veya yürüyüşe müsamaha gösterilmeyecek, ilgili birimlerce gereği yapılacaktır. #İstanbul”¹⁴

Metro İstanbul da aynı gün yayınladığı bir açıklama ile yürüyüş nedeniyle Valiliğin kapatılmasına karar verdiği ulaşım araçlarını duyurmuştur: “İstanbul Valiliği'nin aldığı karar doğrultusunda 29 Haziran 2025 Pazar günü saat 10.00 itibarıyla ikinci bir duyuruya kadar;

- M2 Yenikapı-Hacıosman Metro Hattımızın Taksim ve Şişhane istasyonları,
- M7 Yıldız-Mahmutbey Metro Hattımızın Fulya ve Yıldız istasyonları ile

¹⁴ https://x.com/gul_davut/status/1939030294092292406 (Erişim tarihi 1 Eylül 2025)

- F1 Taksim-Kabataş Füniküler Hattımız işletmeye kapalı olacaktır.

Araçlarımız M2 hattımızda Taksim ve Şişhane istasyonunda durmayarak seferine devam edecektir. M7 hattımızda ise seferlerimiz Mecidiyeköy-Mahmutbey arasında gerçekleşecektir.”¹⁵

4.3.3. Yürüyüş ve Müdahale

2025 İstanbul Onur Yürüyüşü 29 Haziran 2025 tarihinde gerçekleşmiştir. Yürüyüşten bir gün önce Ezilenlerin Sosyalist Partisi Haliç Köprüsü’ne LGBTİ+ bayrağı asan iki üyelerinin gözaltına alındığını duyurmuştur.¹⁶ İstanbul Onur Haftası komitesi tarafından yürüyüşün konumu kamusal olarak duyurulmamış bunun yerine kapalı bir duyuru grubu üzerinden bilgilendirme yapılacağı ifade edilmiştir. 29 Haziran günü öğlen saatlerinde Taksim Meydanı ve Gezi Parkı’nın polisler tarafından tamamen kapatıldığı gözlemlenmiştir. Saat 14:50’de Beşiktaş’ta LGBTİ+ aktivistleri gözlemlenmiştir. Saat 14:54’de Hülya Sokak’ta ellerinde gökkuşağı bayrakları ve LGBTİ+ kimlikleri temsil eden çeşitli bayraklar ile beraber yaklaşık 10-15 kişinin toplandığı, bu kişilerin sloganlar atmaya başladığı ve basın açıklamasını okumaya başladığı görülmüştür. Milletvekili Kezban Konukçu’nun da burada olduğu görülmüştür. Basın açıklaması yaklaşık iki buçuk dakika sürmüştür. Saat 14:57’de grubun polisin gelmesi üzerine dağıldığı görülmüştür. Dağılan gruptaki kişiler ellerindeki bayrakları bırakmıştır. Basın açıklamasını

¹⁵ <https://www.metro.istanbul/duyuru/detay/valilik-karari-ile-isletmeye-kapatilacak-istasyonlar-280625> (Erişim tarihi 1 Eylül 2025)

¹⁶ <https://x.com/espresmi/status/1939011037728055678> (Erişim tarihi 1 Eylül 2025)

bitirdikten sonra dağılan grubun ardından sivil görünümli polis memuru olduğu değerlendirilen kişilerin koştuğu görülmüştür. Bu aşamada polisin Hülya Sokak'ı kapattığı ve bir grubu abluka altına aldığı görülmüştür. Saat 14:59'da bir polisin "kimseyi bırakma çevir burayı" dediği duyulmuştur. Saat 15:00'da polisin görüntü alan kişilere "çekme" dediği ve milletvekili Kezban Konukçu'nun da gözaltındaki kişilerin yanına gitmesine polisler tarafından engel olduğu görülmüştür. Saat 15:01'de polise tepki gösteren bir vatandaşın ironik şekilde "koşun koşun katil hırsız onlar" dediği duyulmuştur. Saat 15:04'te polis alanda bulunan ve yürüyüşe katılmayan kişileri alandan uzaklaştırarak kalkanlarını kaldırmış ve abluka altındaki kişilerin görülmelerini engellemiştir. Saat 15:05'te polisin çekim yapanlara "basın kartınız var mı niye çekiyorsunuz" dediği gözlemlenmiştir. 15:19'da olanları anlamlandırmaya çalışan semt sakinlerinden birinin "LGBT'ye bu kadar polis? terör merör de olabilir" dediği gözlemlenmiştir. Eylemi gerçekleştiren az sayıda kişi zaten gözaltına alınmış olmasına rağmen Dereboyu Caddesi'nde yoğun polis varlığının devam ettiği gözlemlenmiştir. Saat 15:22'de olayla alakası olmayan vatandaşların da caddeden uzaklaştırıldığı ve belli noktalardan geçilmesine izin verilmediği gözlemlenmiştir. Saat 15:28'de Bulgurcu sokakta bulunan vatandaşların buradan uzaklaştırıldığı gözlemlenmiştir. Saat 15:49'da bir polisin "17 gözaltı" dediği duyulmuştur. Saat 16:40'da Beşiktaş İlçe Emniyet Müdürlüğü'nden bilgi almaya çalışan avukatlara polisler tarafından "buraya gelen olmadı, zaten buraya gelmez, burada işlem yapılmaz, belki araç değişimi yapılır, Vatan'a götürülür" dediği gözlemlenmiştir.

4.3.4. Hastane ve Muayene süreçleri

Gözüaltına alınanların bir kısmının götürüldüğü Bayrampaşa Devlet Hastanesi'nde gözüaltına alınan kişilerin yaklaşık 16:45 gibi hastaneye getirildiği görülmüştür. Gözüaltı süreci kapsamında yapılan muayene işlemlerinin kişi başına ortalama bir dakika kadar sürdüğü, araçtan muayene odasına ve muayene odasından araca götürülen kişilerin bu süreçler boyunca ters kelepçeli şekilde tutulduğu gözlemlenmiştir. Tuvalet ihtiyacı için gözüaltı aracından çıkmasına izin verilen kişilerin de gene ters kelepçeli halde götürülüp getirildiği görülmüştür. Gözlemcilerin muayene işlemlerini daha yakından izlemesine kolluk kuvvetleri tarafından izin verilmemiştir. Saat 19:03'te Bayrampaşa Devlet Hastanesi'nde bulunan gözüaltına alınmış kişilerin "ters kelepçeye başladılar insanlık onuru işkenceyi yenecek" şeklinde slogan attığı, sloganların üzerine gözüaltı araçlarının kapısının polisler tarafından kapatıldığı görüldü. Alanda bulunan avukatların gözüaltına alınan kişilerle görüştürülmediği, gözüaltına alınan avukatlarla görüşme talebinin de kabul edilmediği gözlemlendi.

4.3.5. Emniyet ve Sorgu süreçleri

Saat 21:27'de Vatan Emniyet'e gelen avukatların gözüaltındaki müvekkilleriyle görüştürülmediği görüldü. Saat 22:19'da ifade işlemleri için emniyetin içine alınan avukatların dışarıya çıkarılmak istendiği gözlemlendi. Saat 23:00'da emniyete alınmayan avukatlar ile polisler arasında sözlü tartışma yaşandığı görüldü. Saat 23:10'da avukatların yalnızca bir kısmının içeriye alınmaya başlandığı görüldü. Avukatların ifade işlemleri öncesi gözüaltı araçlarındaki müvekkillerini görme talebi amir tarafından "asla asla" diyerek reddedildi. Yaşanan sözlü tartışma üzerine polis amirinin "tamam o

zaman ifade almıyoruz, nezarette bekleticem, savcıdan uzatma alıcam, beş saat sonra gelin” dediği duyuldu. Saat 23:29’da ifade işlemleri için avukatlar gözaltındaki kişilerle görüşmek üzere çağırıldı. Saat 23:35’de polisler tarafından gözaltına alınanların tamamının mevcutlu olarak tutulacağı ifade edildi. Saat 23:38’de avukatların gözaltına alınan çölyak hastası bir kişi için gıda getirme talebi polis tarafından reddedilerek paketlenmiş gıda bile alınmayacağı söylendi. İşlemler ertesi gün olan 30 Haziran 2025’e sarkarak devam etti. Saat 00:07’de 53 kişilik gözaltı listesi olduğu görüldü. Saat 00:22’de bir avukatın gözaltı araçlarından çığlık sesleri geldiğini ve şüphelilerin ifadelerinin bu ortamda alındığını müdafî beyanı olarak tutanağa geçmek istemesi üzerine ifade alma işlemine ara verildiği ve ilgili avukatın polisler tarafından dışarıya çıkarıldığı görüldü. Saat 00:37’de şüphelilere yöneltilen sorularda kişilere özgeçmişlerinin, dernek ve sendika üyeliklerinin, sosyal medya hesaplarının sorulduğu ve yasaklama kararı ibraz edilerek dağıtılma uyarısı yapılmasına rağmen dağılmama suçlaması yöneltildiği görüldü. Saat 02:56’da şüphelilerden birinin ifadesinde polis memurlarının “sizden öğreniyoruz” dediğini ifade ettiği gözlemlenmiştir. Saat 03:55’te şüphelilerden birinin ifadesinde polis memurlarının gözaltı aracında ters kelepçeli şekilde bekletilen kişilere “tuvaleti gelen el kaldırsın” dediğini ifade ettiği gözlemlenmiştir. Saat 04:43’te ifade alma işlemlerinin bittiği, polis amiri tarafından “tekrar görüştürmeyeceğim, tamam yeteri kadar görüştünüz sabahdan beri, artık görüştürmeyeceğim, şikayet edersiniz” dediği duyuldu.

4.3.6. Adliye ve Sevk süreçleri

30 Haziran tarihinde öğlen saatlerinde devam eden gözlem sırasında saat 13:04’te Bayrampaşa Devlet Hastanesi’ne

ifade sonrası sağlık muayenesi için getirilen kişilerin araçtan ters kelepçeli şekilde çıkarıldığı ve gene araca ters kelepçeli şekilde alındığı gözlemlenmiştir. Saat 13:15'te muayene giriş çıkışlarının polis tarafından kameraya alındığı görülmüştür. Saat 14:09'da gözaltında bulunan avukatlardan biriyle yapılabilen görüşmede ilgili avukat tarafından şp-heli kişilerin muayeneye düz kelepçeli şekilde götürülürken görüntü kaydına alındığı ancak sonrasında araç içerisinde gene ters kelepçe işlemi yapıldığı, gözaltı aracındaki bir kişinin sinir krizi geçirerek kaskatı kesildiği ancak kendisine sağlık müdahalesi gerçekleştirilmediği ifade edilmiştir. Saat 15:02'de gzaltındakilerin getirildiği ağlayan Adliyesi'nin nnn kapatıldığı ve girişlerin sınırlandırıldığı görüldü. Saat 15:03'te gözaltındaki kişilerin üçünün tutuklama talebiyle, kalanının ise yurtdışı çıkış yasağı şeklinde adli kontrol kararı talebiyle sevk edildiği öğrenildi. Saat 15:10'da avukatların Savcıyla grşemediği ve gzaltındakilerin bulunduğu neza-rethaneye alınmadığı görüldü. Saat 15:15'te yurtdışı çıkış yasağı şeklinde adli kontrol kararı talebiyle sevk edilenler için duruşma açılmadan dosya üzerinden karar verileceği öğrenildi. Saat 16:06'da yurtdışı çıkış yasağı şeklinde adli kontrol kararı talebiyle sevk edilenlerin tamamı hakkında Sulh Ceza Hakimliğince bu şekilde karar verildiği öğrenildi. Sevk ve sorgu tutanaklarında soruşturmanın İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı Terör Suçları Soruşturma Bürosu tarafından yürütüldüğü görüldü. Saat 16:32'de adli kontrol kararıyla serbest bırakılan müvekkillerini bekleyen avukatların polisler tarafından adliye dışındayken içeri yönlendirildiği, içeri girdiklerinde ise dışarı çıkarılmalarının istendiği gözlemlendi. Saat 16:35'de adliye içerisinde serbest bırakılan müvekkillerini bekleyen avukatların dışarıya çıkartılmak istendiği görüldü. Saat 17:04'te serbest bırakılan kişileri bekleyen yakınlarının kişileri karşılamasına izin verilmediği görüldü.

Saat 17:15'te Çağlayan Adliyesi önünde bulunan kişilere Kağıthane Kaymakamlığı tarafından verilen yedi günlük yasaklama kararının gösterildiği görüldü. Saat 17:16'da tutuklama talebiyle sevk edilen üç kişinin "haklarında benzer ve başkaca suçlar yönünden soruşturma ve kovuşturmalar yürütüldüğü" gerekçesiyle tutuklandığı öğrenildi.

4.3.7. Sonraki Gelişmeler

Eylem ve gözaltı/tutuklama süreçlerinin ardından 30 Haziran günü genel yasaklama kararlarına rağmen Beyoğlu'nda bir grubun şeriat sloganları atarak eylem yaptığı, 1 Temmuz günü tutuklanan üç kişiden ikisine hapishane girişinde çıplak arama dayatması yapıldığı,¹⁷ 2 Temmuz günü Boğaziçi Üniversitesi öğrencisi bir kişinin LGBTİ+ bayrağı taşıması nedeniyle gözaltına alındığı¹⁸ basına yansıyan gelişmeler olarak görüldü. İlerleyen süreçte İstanbul Onur Yürüyüşüne katılanlar hakkında dava açılmıştır; raporun yayın tarihi itibarıyla bu dava devam etmektedir, dosya kapsamında tutuklanan üç kişi ise tahliye edilmiştir.

5. Karşılaştırmalı Analiz ve Hak İhlalleri

Şehir bazındaki anlatılardan tematik bir analize geçildiğinde, 2025 yılında üç şehirde gerçekleşen Onur Yürüyüşleri'ne yönelik müdahalelerin, farklı yoğunluklarda uygulansa da sistematik bir devlet politikası olduğu ortaya çıkmaktadır. Ankara'da aktivistler başarılı bir **kaçınma stratejisi**

¹⁷ <https://x.com/ezilenlerinnhb/status/1940094098834125142> (Erişim tarihi: 1 Eylül 2025)

¹⁸ <https://x.com/bogazicitv/status/1940455106379678056> (Erişim tarihi: 1 Eylül 2025)

uygulanarak önleyici polis varlığını atlatırken, İzmir’de avukatların öncülüğünde bir **müzakereli dağılma stratejisi** ile gözaltılar engellenmiştir. İstanbul’da ise devlet, sembolik bir basın açıklamasına dahi orantısız güç, kitlesel ve keyfi gözaltılar ve tutuklama ile yanıt vererek **ezici bir baskı stratejisi** uygulamıştır.

2025 Ankara İzmir İstanbul Onur Yürüyüşleri karşılaştırma tablosu:

İstanbul	İzmir	Ankara	Şehir
29.06.2025	28.06.2025	22.06.2025	Tarih
~3 dk	~4 dk	~5 dk	Yürüyüş Süresi
-Kadıköy Kaymakamlığı (2 gün) -Beyoğlu Kaymakamlığı (24 saat) -Kağıthane Kaymakamlığı (7 gün) -Vali açıklaması -Valiliğin ulaşım kısıtlama kararı	Valilik (3 gün)	Erişilen bir karar yok, fiili engel var	Yasaklama Kararı
~15	~40	~100	Katılımcı Sayısı
Yoğun polis müdahalesi ve kötü muamele yasağı ihlali	Engelleme, Abluka, Dağıtma	Yok	Polis Müdahalesi
53 (katılımcı olmayanlar da gözaltına alınmıştır)	0	0	Gözaltı Sayısı
3 tutuklama, 50 yurtdışı çıkış yasağı şeklinde adli kontrol	0	0	Adli kontrol ve Tutuklama

Bu veriler ışığında, temel hak ihlalleri şu başlıklar altında incelenebilir:

- **Barışçıl Toplanma ve Gösteri Özgürlüğünün Engellenmesi:** Anayasa'nın 34. ve AİHS'nin 11. maddesi ile güvence altına alınan barışçıl toplanma hakkı İzmir ve İstanbul'da valiliklerin önleyici ve genel nitelikteki yasaklama kararlarıyla sistematik olarak ihlal edilmiştir. Ankara'da ise polis yürüyüşü engellemeye çalışsa bile başarılı olamamıştır. Bu açıdan engelleme çabası Valilik/Kaymakamlık eliyle değil doğrudan kolluk kuvvetleri üzerinden gerçekleşmiştir. Bu yasaklar, somut bir güvenlik tehdidine dayanmaktan ziyade, İzmir'de olduğu gibi "genel ahlak" gibi ayrımcı ve muğlak gerekçelerle meşrulaştırılmaya çalışılmıştır. İstanbul'da ise Taksim gibi sembolik kamusal alanların tamamen kapatılması, hakkın özünü ortadan kaldıran fiili bir yasaklama anlamına gelmiştir.
- **İfade Özgürlüğünün İhlali:** Onur Yürüyüşleri, LGBTİ+ topluluğunun kimliklerini, taleplerini ve varoluşlarını kamusal alanda barışçıl bir şekilde ifade ettikleri bir platformdur. Gökkuşaağı ve trans bayraklarına el konulması, barışçıl sloganların ve pankart içeriklerinin ("Yaşamda İsrar!") iddianamelerde suç delili olarak sunulması, ifade özgürlüğüne yönelik doğrudan bir müdahaledir. Devlet, bu eylemleriyle sadece bir toplanmayı engellemekle kalmamakta, aynı zamanda LGBTİ+ kimliğinin ve taleplerinin kamusal alanda ifade edilmesini de kriminalize etmektedir. Bu tutum, AİHS'nin 10. maddesi tarafından korunan ifade özgürlüğünün açık bir ihlalidir.
- **İşkence ve Kötü Muamele Yasağının İhlali:** Özellikle İstanbul'daki müdahaleler, işkence ve kötü muamele yasağının (AİHS Madde 3) açıkça ihlal edildiği bir şiddet düzeyine ulaşmıştır. Raporlara yansıyan bulgular arasında, uzun süreli **ters kelepçe** uygulaması, gözaltı

araçlarında su ve tuvalet gibi temel ihtiyaçlara erişimin engellenmesi, fiziksel şiddet ve polis memurları tarafından kullanılan **“sizden iğreniyoruz”** gibi aşağılayıcı ifadeler bulunmaktadır. Gözaltı aracında ters kelepçeli bekletilen kişilere bir polis memurunun alaycı bir şekilde **“tuvaleti gelen el kaldırsın”** dediği de belgelenmiştir. Kolluk kuvvetlerinin tavrı, şiddete maruz kalan bir avukata polis amiri tarafından söylenen şu sözlerle özetlenmiştir: **“Sen de rahat dursaydın!”** Bu ifade, anayasal hakların kullanımının bir provokasyon olarak görüldüğünü ve cezayı hak ettiğini düşünen bir zihniyeti ortaya koymaktadır.

- **İnsan Hakları Savunuculuğunun Kriminalizasyonu:** İstanbul’daki gözaltıları takip eden adli süreç, devletin baskı stratejisinde niteliksel bir değişime işaret etmektedir. 50’den fazla kişiye bireysel bir değerlendirme yapılmaksızın topluca yurtdışı çıkış yasağı uygulanması ve en önemlisi, Türkiye tarihinde ilk kez üç aktivistin barışçıl bir yürüyüşe katıldıkları için tutuklanması, polis müdahalesinin ötesine geçerek yargısal taciz ve kriminalizasyonun bir aracı haline geldiğini göstermektedir.
- **Adil Yargılanma Hakkının İhlali:** Gözaltı sürecinde avukatların müvekkillerine zamanında erişiminin engellenmesi, kötü muamele halinden bahsedilen ifadelerin duraksatılarak engellenmesi, avukatların Emniyet Müdürlüğü binasından çıkarılmak istenmesi gibi durumlar ise adil yargılanma hakkının temel bir unsuru olan savunma hakkının açıkça ihlalidir. Devletin stratejisi, ihlallerin belgelenmesini ve hukuki itirazları engellemek amacıyla bizzat avukatları da hedef almayı içermiştir.
- **Seyahat Özgürlüğünün İhlali:** İstanbul Valiliği ve ilçe kaymakamlıkları tarafından verilen ulaşımın kısıtlanması

kararları onur yürüyüşüne katılanların ve katılmak isteyenlerin ötesinde çok sayıda yurttaşın gündelik hayatında sorun yaratarak kişilerin seyahat özgürlüğünü ihlal etmiştir.

- **Ayrımcılık Yasağının İhlali:** 2025 Onur Ayı boyunca, idari makamlar tarafından barışçıl toplanma hakkını temelden ihlal eden bir dizi genel yasaklama kararı alınmıştır. Bu kararların gerekçelendirilmesinde kullanılan dil, ihlalin ayrımcı niteliğini açıkça ortaya koymaktadır. Kararlarda geçen “sözde İstanbul LGBTİ+ Onur ayı”, “milli, vicdani ve insani değerlere dokunacak, toplumsal iç barışı tehdit edebileceğinden”, “genel ahlaka karşı bir takım tutum ve davranışlar içeren bu tür etkinliklerin toplumun tepkisine yol açabileceği” gibi kavramlar LGBTİ+ varoluşunu gayrimeşru gösterme ve kamusal alandan dışlama amaçlarını ortaya koymaktadır. Bu kararlar üst düzey yetkililerin ayrımcı söylemleriyle de desteklenerek meşrulaştırılmaktadır. İstanbul Valisi Davut Gül’ün, yürüyüş öncesi sosyal medya hesabından yaptığı açıklamada, Onur Yürüyüşü katılımcılarını **“marjinal,” “toplumun huzurunu, aile yapısını ve ahlaki değerlerini hedef alan”** gruplar olarak nitelendirmesi eşitlik ilkesine aykırı olarak LGBTİ+’lara yönelen ayrımcı bir tutumdur ve ihlallere zemin hazırlamaktadır.

6. Sonuç

Her biri on yılı aşkın birer mücadele geleneğine dayanan üç büyükşehirin onur yürüyüşleri yıllardır kamu otoriteleri tarafından yasaklamalar ve müdahaleler ile sindirilmeye çalışılmaktadır. Buna karşın onur yürüyüşü komiteleri her

sene yürümeye devam etmekte ancak güvenlik önlemi olarak yürüyüş güzergahlarını kamusal olarak duyurmamaktadır. Esasen yürüyüş konumunun güvenlik gerekçesiyle duyurulamamasının ve sınırlı sayıda kişiyle paylaşılabilmesinin katılımı önemli ölçüde sınırlandırdığı ve yıllardır süregelen polis müdahalesinin caydırıcı bir etki yarattığı görülmektedir. 2025 yılında Ankara ve İzmir’de gerçekleşen onur yürüyüşlerine polis müdahalesi olmaması kolluk kuvvetlerinin ya da mülki idare amirlerinin yürüyüşe bir şekilde tolerans göstermesinden değil yürüyüşü organize edenlerin protesto hakkını kullanmak için stratejik davranarak güvenlik önlemleri almasından, polisin de bu nedenle müdahale imkanı bulamamasından kaynaklanmaktadır. Bu iki şehirdeki yürüyüşler yoğun polis varlığından uzak bir anda/konumda başlamış, basın açıklamasının bitmesinin ardından beş dakikayı aşmayacak şekilde bitmiş, polis müdahalesine imkan vermeyecek şekilde yürüyüşe katılanların komite tarafından uyarılarak dağılması sağlanmıştır. Özellikle İzmir’de gözaltı olmamasının avukatların alandaki varlığı ve etkisi nedeniyle olduğu görülmektedir. İstanbul açısından ise, 19 Mart sonrası şehirdeki olağanüstü güvenlik önlemleri nedeniyle onur yürüyüşü açısından da yoğun bir polis takibi ve müdahalesi gerçekleşmiştir. Esasen 10-15 kişilik bir grup tarafından üç dakikayı aşmayacak şekilde gerçekleşen ve biten eylem gene de kolluk kuvvetlerinin yoğun müdahalesiyle karşı karşıya kalmış; üstelik eyleme katılmamış ve hatta eylemle alakası olmayan çok sayıda kişi gözaltına alınmıştır. Önceki senelerden farklı olarak gözaltına alınanların mevcutlu olarak tutulması, gözaltına alınıp bırakılanların tamamı hakkında dosya üzerinden yurtdışı çıkış yasağı şeklinde adli kontrol kararı verilmesi ve nihayet ülkenin 30 yılı geçen onur yürüyüşleri tarihinde ilk kez kişilerin onur yürüyüşüne katıldıkları gerekçesiyle tutuklanması

bu seneyi farklı kılan ihlaller olarak not edilmiştir Bu durum mülki idare amirlerinin, kolluk kuvvetlerinin ve yargı makamlarının LGBTİ+'ların protesto hakkının temel bir biçimi olan onur yürüyüşlerine yönelik artan baskısını ve bunun yarattığı derinleşen hak ihlallerini ortaya koymaktadır. Öte yandan tüm baskılara rağmen temel haklarını kullanmakta direnen ve bunun için yaratıcı stratejiler geliştiren LGBTİ+ hareketi de dayanıklılığını ortaya koymaktadır.

7. Öneriler

- **Devlet Yetkilileri ve Kolluk Kuvvetlerine:**
 - Barışçıl Onur Yürüyüşleri üzerindeki tüm genel ve önleyici yasaklama kararlarına derhal son verilmelidir.
 - Kolluk kuvvetleri tarafından uygulandığı belgelenen tüm işkence, kötü muamele ve orantısız güç kullanımına ilişkin iddialar hakkında bağımsız, tarafsız ve etkili soruşturmalar yürütülmeli, sorumluların hesap vermesi sağlanmalıdır..
- **Yargı Mensuplarına:**
 - Savcılar ve hakimler, barışçıl toplanma hakkını kullanan kişileri kriminalize eden soruşturma ve davalara son vermelidir.
 - Onur Yürüyüşlerine katıldıkları için haklarında dava açılan tüm kişiler hakkındaki suçlamalar düşürülmeli, hukuka aykırı gözaltı ve tutuklama süreçlerine dair tazminat hukuku işletilmelidir.
- **Uluslararası Kamuoyuna:**

- Uluslararası insan hakları izleme organları, Türkiye’de barışçıl toplanma özgürlüğündeki kötüleşmeyi yakından takip etmeye devam etmeli ve Türk makamlarına uluslararası insan hakları yükümlölüklerini yerine getirmeleri yönünde diplomatik baskı uygulamalıdır.

17 MAYIS

DERNEĞİ

"Bu yayın Avrupa Birliği tarafından ortak finanse edilmiştir.
İçeriği tamamen 17 Mayıs Derneği'nin sorumluluğundadır ve
Avrupa Birliği'nin görüşlerini yansıtmak zorunda değildir."

